

יו"ל ע"י כולל "שערים המצויינים" שע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות

כולל להוראה ולעיון ההלכה לאברכים מצויינים בני עליה ❖ כולל "מבקשי ה'" לבעלי בתים שקיבלו עליהם עול תורה
בביהכ"ס ע"ש שלמה אלפסי רח' התחיה 1 רחובות

מלפני השליט

בפורענותו. והרי זה בבחינת **ניבא ולא ידע מה ניבא**, ודבריו מתקיימים ויוצאים לפועל.

ואכן מצינו בש"ס (מ"ק שם, כתובות סב, ועוד), שדברי הצדיקים מתקיימים אף כשלא נתכוונו שיענש האדם מחמתם, וכלשון שאמרו "כשגגה שיוצאת מלפני השליט". והקשה הגר"א וסרמן (קובץ שערים כתובות אות רח), שהנה בכל מקום שמצינו שברכותיהן וקללותיהן של צדיקים מתקיימות, הטעם הוא מפני שרצון יראיו יעשה. אבל במעשים שהם בבחינת "שגגה שיוצאת מלפני השליט", הרי לא היה רצונם כלל להעניש הזולת, ומדוע נתקיימו הדברים?

וכתב הגרא"ו, שמכאן מוכח **שהדיבור של פה קדוש, פועל בטבע אפילו בלי שום כוונה**, כמו שנאמר (ישעיה נא טז) "ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסד ארץ", והוא כמו הגרזן החוצב גם בלא כונה, רק מטבעו, כן הוא גם דיבור האדם. אלא שאם טימא שפתיו בדיבורים אסורים, הוחלש כוחו, כמו הסכין שעלה עליו חלודה הרבה, שאין בכוחו לחתוך עד שיסירו החלודה ממנו. [ויש להטעים לפי זה, שנקטו חז"ל "מלפני השליט", לרמוז למי ששולט בדיבורו, ומחמת כן נתקדש פיו עד מאד].

לפי חשיבות נפש האדם ימהרו דבריו לפעול

וכעין זה נתבאר בספר החינוך (מצוה רלא), לגבי האיסור שלא לקלל איש מישראל, וז"ל, "אע"פ שאין בנו כח לדעת באיזה ענין תנוח הקללה במקלל, ואיזה כח יש בדיבור להביאה עליו, ידענו דרך כלל מכל בני העולם שחוששין לקללות, בין ישראל בין שאר האומות. ויאמרו, שקללת בני אדם, תעשה רושם במקלל, ותדביק בו המארה והצער. ונאמר כי משרשי המצוה, שמנענו השם מהזיק בפינו לזולתנו, כמו שמנענו מהזיק להם במעשה. וכעין זה אמרו ברית כרותה לשפתים, כלומר שיש כח בדברי פי האדם. כי בהיות הנפש המדברת שבאדם חלק עליוני, ניתן בה כח רב לפעול אפילו במה שהוא חוץ ממנה. ועל כן לפי חשיבות נפש האדם ודבקותה בעליונים, כנפש הצדיקים והחסידיים, ימהרו דבריהם לפעול בכל מה שידברו עליו".

פילי דנזיקין

ובמסכת בבא קמא (ב) אמרו, "האי מאן דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דנזיקין". וביאר הבן יהודע, שהרי ברית כרותה לשפתים, וישנם מילים שהאדם מוציא מפיו בשגגה, ובעבורם נגרם לחבירו נזק גדול ורב. ולכך אמרו שיזהר במילי דנזיקין,

בכוחות מגוונים חנן הבורא ית' את האדם. ובכללם השכל המתבונן, הידים כלי המעשה, אזניים שומעות, עינים רואות, ועוד כהנה וכהנה. אמנם מקום מיוחד נתגדר לכח הדיבור ולמעלתו העליונה. שהרי תואר "נפש חיה", לא ניתן לאדם אלא בעבור יכולת הדיבור שבו, וכמו שנאמר (בראשית ב, ז) "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגם אונקלוס - "לרוח ממללא".

ברם, כבר אמרו (אגרות הרמב"ן) "כל המקודש מחבירו, חרב יותר מחבירו", ואף כח הדיבור שהינו מהכוחות הנשגבים שבאדם, קל הוא בעיני האדם עד אשר יבוא בנקל לידי ריבוי דברים בטלים, ואף ללשון הרע ורכילות. ואם היה מתבונן במעלה הרוחנית העליונה הטמונה במתנת הדיבור אשר חננו השי"ת, ודאי שהיה חס על דיבורו ומשתמש בו רק לתורה ולתפילה.

שיחת הילדים

והנה שנינו (אבות ג, יד) "שינה של שחרית, ויין של צהרים, ושיחת הילדים וכו', מוציאין את האדם מן העולם". וכתב המדרש שמואל, "אמר שיחת הילדים, לפי שכל מה שיוציא האדם מפיו, אותו הבל פיו בוקע ועולה עד לרקיע, ועושה רושם למעלה, אם טוב ואם רע. ויש רמז לזה בפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", כלומר לא יעשה דבריו חולין, ולא יצאו מפיו אלא דברי קדושה, לפי שככל היוצא מפיו יעשה, כלומר ככל היוצא מפיו בזה העולם, כן יעשה מעשה ורושם למעלה. ולכן הזהיר על שיחת האדם שלא יחל דברו וידבר שיחה הראויה לילדים, כי היא מוציאה את האדם מן העולם". והגר"ח מוולאז'ין (רוח חיים ד, א) פירש בדרך זו את דברי התנא "ואין לך דבר שאין לו מקום". וז"ל, "יש מפרשים כמו דיבור. כמו שאמר המהר"ח ויטאל זצ"ל, כי מכל דיבור נעשה רושם למעלה. ורמז לזה, לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה, כלומר אפילו כל דיבור קל היוצא מפיו עושה רושם". ומתורף דבריהם למדנו עד כמה יקר ערך פיו ודיבורו של איש הישראלי, שכל דבריו עושים רושם ובוקעים עד לרקיע.

ברית כרותה לשפתים

ובמסכת מועד קטן (ת) אמרו, "מנין שברית כרותה לשפתים, שנאמר "ויאמר אברהם אל נערי וגו', ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם", ואינתייעא מילתא וחזרו שניהם". ופירש המהרש"א, שהברית הכרותה לשפתים, ענינה באדם האומר דברים בשוגג בלי כוונה, אם בטובת חבירו ואם

תיקון קלקולי הפה- תשובה תפילה וצדקה

והשל"ה הקד' (כי תצא תורה אור ו) כתב, **שהמובחרת מכלל קדושת הגוף היא קדושת הפה**, כי בה נבדל האדם מבעל החי, ונקרא חי מדבר. ועל כן צריך האדם לקיים כל היוצא מפיו, כמו שנאמר (דברים כג כד) "מוצא שפתיך תשמור". ואף שציווי זה נאמר לגבי נדרים, מכל מקום שייך הוא גם בכלל העניינים התלויים בדיבור הפה. והוסיף עוד, **שהתיקון לקלקולי הפה, הוא ע"י תשובה ותפילה וצדקה**, כי שלושתם תלויים בפה. תפילה כמו שנאמר (תהלים קמה כא), "תהלת ה' ידבר פי". ובתשובה נאמר (דברים ל ד), "בפיך ובלבבך לעשותו", וכמו כן עיקר מצות התשובה הוא הוידוי בפה. וכן נאמר (הושע יד ג) "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". ובצדקה דרשו (בבא בתרא ט), "הנותן צדקה מתברך בשש ברכות והמפייסו ביי"א", הרי שעיקר הצדקה הוא הפיוס בפה.

מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה

ובמסכת סנהדרין (כו, ב) דרשו, "אמר עולא, מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, שנאמר "מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה". ופירש רש"י, "מחשבה שאדם מחשב, כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי, מועלת להשביית הדבר. שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא".

ופירש רבינו עזריה פיג'ו בספר בינה לעיתים (ח"ב דרוש ד לדבור) בשם הקדמונים, שלא יאמר אדם אעשה מצוה זו היום או אלמד חמשה פרקים, ולא יוציא מפיו את הטובה אשר בלבו לעשות. כי כשהאדם מוציא בשפתיו כן, אינו בא לידי עשיית אותה מצוה או אותו הלמוד, ולא יעלה הדבר בידו, כי הדבר נשמע בין המקטרגים, והם מעוררים עיכובים למונעו. ומכלל הדברים ילמד האדם ויתן אל לבו, את רום מעלת דיבורו, הבוקע ומגיע עד למרומים, ועל כן יכלכל דבריו כראוי.

דהיינו במילים ודיבורים שיוצא מהם נזק, ויתן דעתו שלא יכשל בהם, ויגרום נזק לרעהו. **והריקאנטי** (בראשית ד א) כתב, "אל יפתח אדם פיו לשטן, רוצה לומר, ישמר שלא ידבר השטן בפיו, כי לפעמים יקרה לאדם שמלאך טוב או שטן משים דבר בפיו והוא אינו מרגיש".

הבל פה שאין בו חטא

ובמסכת שבת דרשו (קטז.), "אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן. אמר ליה רב פפא לאביי, דידי ודידך מאי? אמר ליה, אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא". וכתב **החפץ חיים** (שמירת הלשון ח"א שער הזכירה פ"ז) שדבר פלא הוא, שתינוקות של בית רבן, אף שאין להם שום קדושת מחשבה ודבקות לה' בעת דבורם, עם כל זה העולם קיים על הבל פיהם. וביאר הדבר על פי משל, לעני שמצא אבן טובה ויקרה, אשר סגולתה רבה מאד, ואינה נמצאת אלא בכתרי מלכים. ונודע הדבר למלך, והעשירו בעושר גדול, ועשאו שר וחשוב. והנה אותו העני אף שאין ביכולתו להעריך את גודל ערכה של האבן, מכל מקום נתגדל ונתעשר מחמתה, ונעשה שר וחשוב בעיני המלך.

והוא הדין בתורת אלקים חיים, שהיא קדושה עד מאד, והדיבור בה נשגב ונעלה. **אלא ששומה על האדם להיזהר שלא לטמא את דברות פיהו, כיון שבכך יפחית ויגרע ממעלת דיבורו בתורה**. וזהו שאמר רב פפא לאביי, דידי ודידך מאי, שהרי התורה שלנו יותר קדושה מתורת התינוקות. והשיבו אביי, שאף שקדושת תורתם, נעלה ונשגבה עד מאד, עם כל זה, לפעמים נתערב דיבור מה שלא כהוגן (לפי מדרגתם) בתוך דיבורם, ונפל כח הדיבור ממדרגתו הראויה. הוי אומר, שהדיבור לכשעצמו, גבוה ורם הוא מעצם מעלתו, ואין לו לאדם אלא שלא לקלקל ולהפחית ממעלת דיבורו. ותשב"ר שאין חטא ופגם בדיבורם, נותר כח הדיבור שלהם במעלתו הרוחנית הראשונה.

"הזדי יקר! הן מוזמן לטעום ממתקנות התורה ולהשתתף בשיעורים בגמרא והלכה, מוסר ופרשת השבוע, הצמסרים מדי יום בבית מדרשו כביהכ"ס אלפסי (רח' התחיה 1 רחובות) מאת ראש הכולל הרה"ג רוצן גולן שליט"א

בבוקר בין השעות 10:30-11:30 וכן אחה"צ בין השעות 15:30-16:30.

כמו כן ניתן להצטרף ללימוד בבית המדרש. שעות הלימוד החל מהשעה 9:15 ועד ל- 17:30. הנישא הנלמד הוא הלכות שבת מסוגיות הגמרא, טור וב"י, עד להלכה למעשה. ומהשעה 16:30 לומדים הלכות ציצית מוצץ המשנה ברורה וספר הלכה ברורה.

העלון מוקדש לע"נ: מאיר בן עליה ז"ל ♦ פריץ בן מסעודה ז"ל ♦ אברהם בן גיטה ז"ל ♦ דוד בן ציון בן בידה ז"ל ♦ ברכה בת בת שבע ע"ה ♦ סעידה בת נעימה ע"ה ♦ מרצדס בת פרלה ע"ה ♦ שרה בת משה וזוהרה ע"ה ♦ רחל בת ג'ריה ע"ה ♦ רבקה בת שרה ע"ה ♦ רוגית בת מנטה מרגלית ע"ה ♦ רחל בת חיה ע"ה ♦ סעדה בת זוהרה ע"ה ♦ מרים בת צפורה ע"ה ♦ לאה בת סלמה ע"ה ♦ אסתר אושרת בת תלעת ע"ה ♦ חיה חנה בת איזה ע"ה ♦ שרה בת מרים ע"ה ♦ נעימה בת לולו ע"ה ♦ צרויה בת מרים ע"ה ♦ מרלן חיה בת אודט ע"ה ♦ רבקה בת סביחה ע"ה ♦ חיה חייקה בת חיים משה ע"ה ♦
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"נ: משה בן חלימה וסלם ז"ל ♦ הרב עובדיה בן יעקב יעבין ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'וליש ז"ל ♦ טוביה בן אברהם ובתיה ז"ל ♦ עמישדי בן פלטיאל ורוולה ז"ל ♦ יצחק חיים גיגי בן קמילה ז"ל ♦ קינן בן לאוזה ז"ל ♦ יחיא בן כדיה ז"ל ♦ יהודה בן שמעה ז"ל ♦ אהרון בן חביבה ז"ל ♦ משה בן שמחה ז"ל ♦ נאג'י בן מרים ז"ל ♦ חיים שלום שקל בן לאה ז"ל ♦ אברהם שמעון בן שלום ז"ל ♦ קובי יעקב בן אסתר נועה ז"ל ♦ ישראל ליב בן דוד שלום ז"ל ♦ יוסף בן מסעוד ז"ל ♦ יורם רם שמואל בן חיים ז"ל ♦ ישראל בן שמעון ז"ל ♦ שרגא בן גולדה ז"ל שמעון בן סעיד ז"ל ♦
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ מרת סרה (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ צביה בת סרה ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאז'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אהרן בן יחיא מעברי ז"ל ♦ אברהם בן טאוס ז"ל ♦ אברהם בן ליסה לאה ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ המנוח שלמה אלפסי בן שמעון ז"ל ♦ שלום בן חיה חנה ז"ל ♦ בצלאל בן רחל ז"ל ♦ אברהם בן משה וזוהרה ז"ל ♦ שלום בן יחיא ויהודית ז"ל ♦ שלמה בן דוד ומרים ז"ל ♦ שמואל בן דוד ומרים ז"ל ♦ חיים ויקטור בן רחל ז"ל ♦ שמעון בן מיליה ז"ל ♦ שאול בן צמח ז"ל ♦
ת.נ.צ.ב.ה

מחברת האמרת: אודית עילית, אסילת יוסף 3/10, טל' 08-9244220 פקס: 08-9244220. © כל הזכויות שמורות לרשתות אורח@rinuna@shtaygen.co.il

קורא נכבד! עלון זה יז"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה לרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. קרן "פוחת את ידך" - סיוע למשפחות נצרכות. וכן הנצחה לע"נ הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 08-9452903. דוא"ל: salamil@bezeqint.net
כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ח-ג 8795528 ע"ש "דרכי תורה"